

BESLECHTE GESCHILLEN

Red. Mr. A. E. J. NYSINGH

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

HOOGE RAAD EN GOEDE TROUW

De Hooge Raad heeft in den laatsten tijd een aantal belangrijke arresten gewezen, waartusschen onderling verband bestaat, en die dan ook gevoeglijk gezamenlijk besproken kunnen worden.

Bij alle was sprake van in de praktijk veel voorkomende bedingen, welke voorzien in een nadere bepaling van de contractuele verhouding bij geschil tusschen partijen; bij alle kwam de Hooge Raad tot zijn beslissing door toepassing van den algemeenen regel, dat overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoer gelegd.

Wij bepalen ons tot de rechtspraak van de laatste jaren; deze is belangrijk en omvangrijk genoeg.

I

Beslissing van geschillen door een der partijen

Indien in een overeenkomst is bepaald, dat partijen zich, in geval van geschil over de uitlegging of de uitvoering van de overeenkomst, zullen onderwerpen aan het oordeel van een kunner, staat het dan de andere partij nog vrij, dat geschil voor den rechter te brengen? Mag de rechter de gegeven beslissing zonder meer naast zich neerleggen, of moet hij haar volgen? Of moet hij treden in een beoordeeling van die beslissing?

De Hooge Raad heeft in drie arresten de beteekenis van dergelijke bedingen afgebakend.

De gemeente Amsterdam verbond zich tot het leveren van electriciteit, op de voorwaarden, vervat in het Reglement en Tarief voor de levering van Electriciteit door de Gemeente Electriciteitswerken. Artikel 27 van dat reglement bepaalde, dat alle geschillen door Burgemeester en Wethouders zouden worden beslist. (arrest van 16 Januari 1920).

„De Oude Zwolsche van 1895” verzekerde op een polis, waarin o.a. de volgende bepaling voorkwam: „Geschillen, de verzekering rakende, worden beslist door den Raad van Commissarissen, die uitspraak zal doen als goede mannen, naar billijkheid, zonder aan eenige vorm van proces gebonden te zijn”. (arrest van 29 December 1922).

Een andere verzekeringmaatschappij verzekerde den dekhengst Artist de Laboureur voor f 110.000,— op een polis, waarin was bepaald: Geschillen, betreffende de verzekering, worden met uitsluiting van elke gerechtelijke bevoegdheid beslist door den Raad van Commissarissen. (arrest van 9 Februari 1923).

In al deze gevallen dus kwamen partijen overeen, dat eventuele geschillen beslist zouden worden niet door den rechter, maar door een orgaan van een der partijen.

Door een orgaan, omdat de partij niet was een natuurlijk persoon, maar een rechtspersoon. Deze kan niet anders optreden dan door haar organen. Groot verschil met opdracht van de beslissing van geschillen aan een der partijen zelf, zoo deze een natuurlijk persoon is, is er niet. Want B. en W. van Amsterdam, of de commissarissen der verzekeringmaatschappijen staan niet *buiten* de contracteerende rechtspersonen; zij treden op voor-, en vertegenwoordigen hunne gemeente of maatschappij.

Het maatschappelijk leven kent tal van dergelijke bedingen.

De Staat sluit contracten met de bepaling, dat in geval van geschil de betrokken Minister zal beslissen.

Dikwijls is de beslissing van geschillen opgedragen aan het bestuur van een vereeniging, aan een algemeene vergadering van leden of aandeelhouders, etc.

Ieder sluit op zijn tijd dergelijke overeenkomsten.

Maar velen krijgen, als het op de uitvoering aankomt, tegen de overeenkomst bezwaar.

Te verwonderen behoeft dat niet: hoe kan men verwachten, dat een partij zich bevredigd zal gevoelen, indien verwerping van zijn standpunt plaats heeft door de tegenpartij zelf, althans door het orgaan van die tegenpartij?

Niet alleen van partijstandpunt echter zijn er bezwaren; er zijn ook bezwaren in het algemeen. Een der partijen neemt een machtspositie in, hij is rechter in eigen zaak, wat ongewenscht is. Het beding kan uit vrijen wil in de overeenkomst zijn opgenomen, het kan ook uitvloeisel zijn van de machtspositie, die de eene partij inneemt (monopolie, etc.); het kan aanvaard zijn tengevolge van onervarenheid of onoplettendheid van de tegenpartij; moet in deze gevallen het recht niet bescherming verleenen?

Een bijzondere wetsbepaling, welke het beding uitsluit, beperkt of regelt, ontbreekt.

Doch artikel 1374 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt: overeenkomsten strekken partijen tot wet, m.a.w. partijen zijn aan hunne overeenkomsten gebonden.

Deze wetsbepaling belette echter niet, dat door belanghebbenden werd staande gehouden, dat het beding niet rechtsgeldig, dus niet bindend zou zijn.

Verschillende gronden werden daarvoor aangevoerd.

De een beriep zich op artikel 2 van de Wet op de Regterlijke Organisatie, waarbij is bepaald, dat „de kennisneming en beslissing van alle geschillen over eigendom,, schuldvorderingen of burgerlijke rechten, bij uitsluiting is opgedragen aan de rechterlijke macht”.

Bij uitsluiting aan de rechterlijke macht, *ergo* niet aan een der partijen.

Een tweede achtte artikel 1292 van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk, nietigverklarende de verbintenissen, „indien de vervulling alleenlijk afhangt van den wil van dengenen, die verbonden is”.

Een derde zeide: er is opdracht van rechtspraak aan een der partijen. Deze is nietig, immers in strijd met de bepalingen omtrent de arbitrage in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, welke verbiedt, dat men arbiter in eigen zaak is.

Een vierde verwees naar de wetsbepalingen, welke overeenkomsten, die in strijd zijn met de openbare orde of goede zeden verbieden, en beweerde, dat deze bepalingen op het beding van toepassing waren.

Men ziet, partijbelang en juridisch vernuft geven argumenten te over; jammer slechts, dat deze, zooals dikwijls in dergelijke gevallen, weinig steekhoudend zijn.

Een goed jurist is niet, wie handig met wetsartikelen goochelt, doch hij, die de vragen beziet en oplost naar de behoeften van het maatschappelijk verkeer.

De vraag, die opgelost moet worden is, of het beding, waarbij de eene partij verklaart in geval van geschil zich te gedragen naar het oordeel van de andere partij, al of niet rechtsgeldig is.

Een bijzondere wetsbepaling ontbreekt.

Meent men dus, dat het recht dergelijke bedingen niet mag erkennen, omdat deze uitvloeisel zijn van machtsmisbruik of onervarenheid, en tot ongewenschte gevolgen leiden, dan moet men zich daarop, en alleen daarop, gronden. Doch men moet die meening niet willen motiveeren met wetsartikelen, die voor deze bedingen niet geschreven zijn, waarbij de wetgever aan dergelijke bedingen in het geheel niet heeft gedacht.

Bezien wij nu de argumenten.

Artikel 2 van de Wet op de Regterlijke Organisatie is een uitloeijsel van de Grondwet van 1815, welke in artikel 165 had bepaald:

„Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voort-spruitende regten, over schuldvordering of burgerlijke „regten behooren bij uitsluiting tot de kennis van de „regterlijke magt”.

Van waar deze bepaling?

Men had in 1815 bezwaar tegen de inmenging in de rechtspraak door de administratie, door het politiek gezag, zooals men deze in den Franschen tijd gekend had; men wilde de bevoegdheid van de administratie, van het politiek gezag, beperken. Rechtspraak voortaan *uitsluitend* door de rechterlijke macht, *niet* door eenig ander orgaan in den Staat.

Dat was de bedoeling van de grondwet; de wet op de Regterlijke Organisatie nam die bepaling zonder meer over.

Aan bedingen als het thans besprokene is niet gedacht; het artikel is neerslag van een *politieke* gedachte, niet van een privaatrechtelijke. Met de vraag, welk ons bezig houdt, heeft het artikel niet te maken.

Het beroep op artikel 1292 van het Burgerlijk Wetboek faalt eveneens; ook dit artikel heeft met de vraag niet te maken. Nietig is de verbintenis, waarvan de vervulling afhangt alleen van den wil van den schuldenaar. Artikel 1292 bepaalt het; als de wet het niet bepaald had zou het ook zoo zijn.

Maar in casu is niet van den aanvang af de vraag, of een partij hare verplichtingen zal nakomen, van diens willekeur afhankelijk. Het beding vindt alleen toepassing, wanneer gedurende de uitvoering der overeenkomst geschillen ontstaan, welke in redelijkheid (en niet naar willekeur, gelijk onder zal blijken) moeten worden beslist, wat iets geheel anders is.

Ook het beroep op de bepalingen, regelende de beslissing door scheidsmannen, is niet gelukkig. Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering geeft regelen betreffende gedingen voor scheidsmannen, wanneer deze mogelijk zijn, welke vormvereischen zijn in acht te nemen, welke rechtsmiddelen tegen de uitspraak open staan, enz. En dat alles, omdat de beslissing van scheidsmannen is een uitspraak, welke in rechten kan worden tenuitvoergelegd, welke kan worden geëxecuteerd.

In casu wenschen partijen niet een dergelijke uitspraak; zij willen juist de kostbare en omslachtige beslissing door den Rechter of door arbiters ontzeilen; zij verbinden zich zich te zullen gedragen naar het oordeel van een hunner; een uitspraak welke geëxecuteerd kan worden is overbodig. Er is geen arbitrage in den zin van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, zoo-dat de artikelen, welke het geding door scheidslieden regelen, hier niet van toepassing zijn.

Het eenige argument, dat den strijd loyaal aanbindt is dat omtrent de openbare orde en de goede zeden. Indien er bezwaren tegen het beding zijn, dan is dat, omdat men willekeur, omdat men misbruik vreest.

Het gaat echter te ver, op dien grond het beding nietig te achten: het beding komt te veel voor, dan dat het alleen door machtsmisbruik van de eene partij of onervarenheid van de andere is te verklaren; het voorziet in een behoefte van de praktijk en is in tal van gevallen volkomen redelijk en practisch.

Mogen deze argumenten een enkele maal bij den lageren rechter succes hebben gehad, de Hooge Raad heeft ze alle verworpen en in de drie in den aanvang genoemde arresten beslist, dat het beding geoorloofd en rechtsgeldig is.

Onverschillig bleef de Hooge Raad echter niet voor de bezwaren, welke tegen het beding zijn ingebracht. Hij zocht de oplossing niet in ongeldigverklaring, doch in beperking van de te duchten gevaren bij de toepassing.

En daarbij grondde de Hooge Raad zich op de goede trouw.

Artikel 1374 lid 3 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt, dat alle overeenkomsten te goeder trouw moeten worden ten uitvoergelegd, terwijl artikel 1375 daaraan toevoegt:

„Overeenkomsten verbinden niet alleen tot datgene, hetwelk uitdrukkelijk bij dezelve bepaald is, maar ook tot „al hetgeen dat, naar den aard van dezelve overeenkomsten, door de billijkheid, het gebruik, of de wet, wordt „gevorderd”.

Met deze artikelen opereert de Hooge Raad.

Artikel 1374 strekt om de (onderstelde) bedoeling van partijen, dat de uitvoering van het overeengekomene zal plaats hebben naar billijkheid en redelijkheid, tot haar recht te doen komen.

Artikel 1375 beoogt eveneens, dat aan een overeenkomst een behoorlijke uitvoering, d.w.z. een uitvoering, welke in acht neemt hetgeen door gebruik, wet of billijkheid wordt vereischt, verzekerd zij.

Deze artikelen gelden voor alle overeenkomsten, dus ook hier. De partij, aan wie de beslissing van een geschil is opgedragen, moet een redelijke beslissing nemen, moet in billijkheid beslissen. Alleen dan is de wederpartij aan die beslissing gebonden. En of nu die beslissing „behoorlijk” is, staat ter beoordeeling van den gewonen rechter; in strijd met de goede zeden en nietig is het beding, dat dit beroep op den rechter zou uitsluiten. Dat beroep staat dus steeds open, en daarmee is alle willekeur gebannen: aan een partijdige, onredelijke of onbillijke uitspraak is men niet gebonden.

Aldus ons hoogste rechtscollege in de drie arresten, boven genoemd.

II

Beslissing van geschillen door derden (bindend advies)

Niet in alle gevallen dragen partijen de beslissing van geschillen op aan een hunner; dikwijls ook verbinden zij zich zich te zullen onderwerpen aan het oordeel van een of meer derden.

Ook hier weer hebben wij het oog niet op de gewone arbitrage, opdracht van rechtspraak om een executioralen titel, een voor ten uitvoerlegging vatbaar vonnis, te verkrijgen; de overeenkomst strekt tot het overbodig maken van een dergelijk vonnis; partijen verbinden zich zich neer te leggen bij het oordeel van een of meer anderen; zij verbinden zich te voren, dat oordeel als regeling, als contract tussehen hen zelf, te zullen beschouwen.

Twee voorbeelden uit de praktijk.

De erfgenamen van een overledene droegen het maken van een boedelscheiding, waarover zij het niet eens konden worden, op aan drie, geheel buiten den boedel staande personen, en kwamen overeen, dat deze scheiding tussehen hen zou gelden, als ware die door hen zelf opgemaakt en onderteekend. (arrest van 19 Mei 1924).

De gemeente Heer kwam met een aannemer overeen, dat eventuele geschillen zouden worden beslist door een scheids-gerecht, gekozen uit den Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven in Nederland, met bepaling:

„De uitspraak van het scheidsgerecht geldt als een voor „partijen bindend advies, en heeft de kracht van een tus-schen hen gesloten overeenkomst, ook wat de kosten be-„treft”.

De derden en het scheidsgerecht gaven hun beslissing, doch de in het ongelijk gestelde partij wendde zich tot den Rechter.

En ook hier beriep de Hooge Raad zich wederom op de goede trouw, op de artikelen 1374 en 1375 van het Burgerlijk Wetboek.

Er is echter juridisch verschil tussehen deze gevallen en die, waarin de beslissing is opgedragen aan een der partijen zelf. In het laatste geval moet worden onderzocht, of de *partij*, die de beslissing gaf, wel aan de overeenkomst, waarbij hem tevens de beslissing van geschillen was opgedragen, een behoorlijke uitvoering heeft gegeven. Alleen dan is de beslissing bindend.

Hier daarentegen moet ook wel de derde, die te beslissen heeft, de opdracht daartoe, welke hij aanvaard heeft, naar redelijkheid en billijkheid uitvoeren, op straffe van in strijd met de artikelen 1374 en 1375 te handelen; doch de vraag blijft, of *partijen* niet in ieder geval aan de uitspraak zijn gebonden, nu zij zich verbonden hebben zich bij dat oordeel neer te leggen; of, zooals het Gerechtshof het had uitgedrukt in het geval van de boedelscheiding: „dat zich opdringt de vraag, of de „goede trouw niet misschien in het gedrang komt, als een der „partijen, die zich uitdrukkelijk verbonden heeft om zich bij „de op te maken scheiding neer te leggen, ten einde alle moeilijkheden uit den weg te ruimen, weigert om die verplichting „na te komen”.

Den Hooogen Raad baarde deze vraag geen moeilijkheid: Ook de partij zelve handelt in strijd met artikel 1374 en 1375 van het Burgerlijk Wetboek, „geeft een uitvoering aan de overeenkomst, die niet overeenkomstig de goede trouw, de redelijkheid en de billijkheid is te achten”, indien hij zijn wederpartij wil houden aan de beslissing van een derde, wanneer die beslissing naar inhoud en strekking niet redelijk en billijk is.

Deze beslissing werd ook gegeven met betrekking tot het zogenaamde Bindend advies; ook daar dus: geen absolute gebondenheid aan dat advies, doch beoordeeling door den Rechter.

Wanneer wij nu deze rechtspraak samenvatten — wij behandelen niet de punten van twijfel, welke zij overgebleven; wij behandelen alleen *beslechte* geschillen — komen wij tot het volgende resultaat, tot het volgende „geldend recht”:

Een beding, waarbij de beslissing van geschilpunten wordt opgedragen aan een der partijen, is rechtsgeldig en bindend; opdracht aan een derde natuurlijk ook.

Het recht geeft bescherming tegen ongewenschte gevolgen: indien blijkt, dat de gegeven beslissing niet overeenkomt met redelijkheid en billijkheid, zijn belanghebbenden er niet aan gebonden. Bescherming dus, niet alleen tegen machtsmisbruik, partijdigheid of kwade trouw van dengene, die beslist; ook al was deze te goeder trouw, de beslissing zelve blijft voorwerp van onderzoek. Of nu de beslissing overeenkomt met redelijkheid en billijkheid staat ter beoordeeling van den gewonen rechter.

Hiermede hebben deze bedingen niet alle beteekenis verloren: de onredelijkheid en onbillijkheid moeten worden *aangetoond*, wat practisch nog niet zoo eenvoudig is; in geval van twijfel blijft de beslissing van kracht.

Doch de vraag, of de beslissing niet in strijd is met redelijkheid en billijkheid, *moet* ter beoordeeling van den Rechter blijven. Nietig is de overeenkomst, waarbij men zich verbindt zich in ieder geval bij de beslissing van de tegenpartij of van een derde neer te leggen.

In geval de uitspraak is opgedragen aan een der partijen zal deze beslissing in hoofdzaak wel als juist moeten worden aanvaard.

Maar of de practijk nu wel zoo gebaat is met deze beslissing, voor zoover deze betrekking heeft op uitspraken door derden, waaronder dus ook valt het z.g. bindend advies, blijft o.i. aan twijfel onderhevig. *Prof. Meyers* had in een belangrijk artikel, in 1916 in het Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie gepubliceerd, anders gelcerd.

Intusschen, de Hooge Raad heeft thans gesproken, en daarmee is de zaak uit.

III

Wijziging van Statuten

De geleerden zijn het er niet over eens, of in de Statuten van een vereeniging of vennootschap een overeenkomst, van de leden of aandeelhouders onderling, moet worden gezien, dan wel een handeling en verhouding van anderen aard.

Oorspronkelijk heeft men zich de oprichting niet anders gedacht dan een gewone overeenkomst, de statuten als een gewoon contract. Doch toen men door toepassing van deze opvatting in bepaalde gevallen op moeilijkheden stuitte — men denke aan de vraag, of wijziging van statuten zonder toestemming van *alle* contractanten mogelijk is, of ontbinding van het contract gevorderd kan worden op grond dat een der leden zijn verplichtingen niet nakomt; en vele andere — hebben sommigen, gesteund door een nieuwere opvatting omtrent het karakter van de z.g. rechtspersonen, hun heil gezocht in het verwerpen van de contractsleer; in het aanvaarden van het standpunt, dat de oprichting van een vereeniging of vennootschap niet is een verbintenisscheppende overeenkomst tussehen de leden, doch een handeling van bijzonderen aard („Gesamttakt”), zoodat de statuten ook niet een contract tussehen partijen vormen, en daarop dus niet van toepassing is hetgeen de wet voor overeenkomsten bepaalt.

Anderen bleven de oude opvatting getrouw, doch redeneerden de ongewenschte consequenties van hun leer eenvoudig weg.

In de praktijk zijn beide standpunten dan ook niet veel verschillend; de twist heeft veel van „Graue Theorie”.

De Hooge Raad heeft steeds partij gekozen voor de eerste opvatting: de statuten van een vereeniging of vennootschap vormen een overeenkomst.

Zoo besliste de Hooge Raad laatstelijk (arrest van 29 November 1923) met betrekking tot de statuten van een Coöperatieve Vereeniging, dat die statuten de leden als „wettelijk gemaakte overeenkomst tot wet strekten”.

Ten opzichte van de Naamlooze Vennootschap had de Hooge Raad dit o.a. bij arrest van 18 April 1913 reeds beslist.

Is dus in die statuten bepaald, dat wijziging bij meerderheid van stemmen mogelijk is (in de praktijk neemt men aan, dat wijziging dusdanig steeds mogelijk is, tenzij de statuten uitdrukkelijk anders bepalen) dan zijn alle leden krachtens hun overeenkomst aan die wijzigingen gebonden.

De vraag wordt nu echter weer: is ieder lid *onbeperkt* aan regelmatig tot stand gebrachte wijzigingen gebonden, ook als hij zich daarmede niet kan vereenigen?

Men heeft getracht de vraag op te lossen naar gelang van de meerdere of mindere belangrijkheid van de wijziging; sommige veranderingen zouden steeds de minderheid binden, andere niet, bijv. wijziging van doel, in winstverdeeling, bedrag der verplichte deelname.

De Hooge Raad heeft in het bovengenoemd arrest van 29

November 1923 ook hier den toetssteen gevonden in de goede trouw. Ook deze overeenkomst moet te goeder trouw worden ten uitvoer gelegd; ook de bevoegdheid tot wijziging moet te goeder trouw worden gebruikt, hetgeen ook hier niet alleen slaat op de mentaliteit van de beslissende meerderheid, doch op den inhoud der beslissing.

Op regelmatige wijze tot stand gekomen wijzigingen der statuten binden de leden, mits deze wijzigingen voldoen aan den bij de wet gestelden eisch van redelijkheid en billijkheid, waarnaar iedere overeenkomst, dus ook statuten, moeten worden uitgevoerd.

En het is weer de gewone rechter, die beoordeelt of die wijzigingen den toets van redelijkheid en billijkheid kunnen doorstaan.

UIT EN VOOR DE PRAKTIJK

Red.: A. H. GRONDEL, ABR. MEY, JAMES POLAK

In deze rubriek worden elke maand een of meer opgaven gepubliceerd, waarvan ieder abonné de uitwerking aan de redactie kan inzenden.

De oplossingen moeten vóór den 25sten der maand, volgend op die, waarin de opgave is gesteld, worden toegezonden aan den rubriekredacteur, wiens naam bij de desbetreffende opgave werd vermeld. Ze worden beoordeeld onder de initialen van den inzender (wiens naam en adres op het werk moeten zijn vermeld) of onder door hem te geven motto.

Op het couvert te schrijven „Oplossing”.

Het papier slechts aan een zijde te beschrijven. Losse vellen papier aan elkaar hechten.

Voor werkstukken welke men terugverlangt, gefrankeerd couvert bijvoegen.

Voor elke opgave worden punten gegeven (maximum 10). Hij of zij, die het hoogste aantal punten voor 6 uitwerkingen verkrijgt, ontvangt van den uitgever een boekwerk, betrekking hebbende op het vak. — Zij, die eenmaal een prijs ontvingen, blijven verder buiten mededinging.

OPGAVE No. 7

(Uitwerkingen te zenden aan Abr. Mey, Heerengracht 508, Amsterdam)

De N.V. „Excelsior-Tyre” te Amsterdam heeft de alleen-vertegenwoordiging voor Nederland van de Excelsior Tyre and Rubber Works te Aeron. De directie draagt U op hare administratie in te richten en geeft U daaromtrent volgende inlichtingen.

Er worden gevoerd 3 soorten banden (massieve, lucht en motorbanden) van de luchtbanden en motorbanden zijn binnen en buitenbanden. Elk der soorten komt voor in 4 verschillende maten. Voor den verkoop bewerken 4 reizigers het geheele land, dat in rayons onder hen verdeeld is, aan deze reizigers wordt een Ford-wagentje beschikbaar gesteld, bandenverbruik ten laste van de N.V., verdere kosten voor de reizigers, zij werken op provisiebasis. De reizigers werken 5 dagen per week en komen Zaterdags naar kantoor teneinde het plan voor de a.s. week vast te stellen. De orders worden uit voorraad uitgevoerd; levering is steeds gewenscht binnen enkele dagen althans voor de courante soorten en afmetingen; aan bekende afnemers wordt op rekening geleverd met maandel. dispositie per bank, onbekende afnemers onder rembour.

De banden die de N.V. in voorraad heeft worden door haar in Aeron gekocht en na orderbevestiging per chèque betaald.

Aeron factureert den inkoopprijs f.o.b. New-York onder af-

trek van een contractuele korting. Verder betaalt Aeron aan de N.V. per jaar 5% vergoeding over den omzet voor de risicogarantie die de N.V. aan cliënten moet geven en 4 % voor vergoeding van reclamekosten. Dit laatste onder voorwaarde, dat aan haar jaarlijks een, door accountants verklaring gecertificeerde verantwoording wordt gedaan.

De N.V. berekent hare prijzen als volgt:

Voor particulieren aankoopprijs (zonder korting) verhoogd a. met 12½ % vracht en invoerrechten b. met 12½ % voor hare kostendekking c. met 10 % voor winst. Autohandelaren krijgen op dezen particulieren prijs eene korting van 5 % en bij afname van een quantum van minstens x stuks per jaar eene omzetpremie van 2 %.

Handelaren, die een bepaald quantum (x + y stuks) kunnen garandeeren kunen een consignatie-voorraad krijgen en ontvangen dan 10 % korting (de N.V. verdient daaraan dus alleen hare korting die Aeron betaalt).

De banden worden door Aeron geleverd alle voorzien van een serieletter en nummer; de voor Amsterdam bestelde banden zullen steeds doorlopende series en nummers vermelden. Gewenscht is dat de data van levering van elke band genoteerd wordt teneinde reclames van cliënten over te spoedige slytage te kunnen beoordeelen.

Het personeel bestaat uit 1 directeur, 1 procuratiehouder, (speciaal leider v. d. verkoop) 1 boekhouder met 2 assistenten, 2 steno-typisten, 1 jongen, 1 magazijnmeester, die tevens expediteur is.

Gevraagd wordt een schema voor de inrichting van de administratie en een schema voor de maandel. staat van inlichtingen die Amsterdam aan Aeron als hoofdzakelijk aandeelhoudster moet inzenden.

UITWERKING VAN VRAAGSTUK No. 4.

N.V. DE VUURHAERDT (II)

(De uitwerking is schetsmatig teneinde niet al te groote plaatsruimte in te nemen)

Inkoopadministratie

Orders op gebruikelijke wijze op kaartsysteem naar leveranciers en naar goederen. Tevens daarop aanteekenen de wijze, waarop leveranciers aan hun verplichtingen voldoen, en de offerten die gedaan worden. Geldbedrag loopende orders (staffellen à jour). Goederenontvangstbon van magazijnmeester naar kantoor voor afboeken orderadministratie en behandeling inkoopfactuur. Prijscontrole met order, kwaliteitcontrole gewoon.

Retouren in afzonderlijk retourzendingenboek, overbrengen bedrag van het retour p.m. in rekening courant. Boeken retour in inkoop en rekening courant na regeling en ontvangen creditnota.

Magazijnadministratie

Verdeeld in a. materialen en b. producten.

Bij den magazijnmeester alleen in hoeveelheden, kantoor ook in waarden, (waarden zou niet noodig zijn voor verband met grootboek, daar permanence de l'inventaire, maar is gewenscht, teneinde eventuele verschillen te localiseeren op bepaalde artikelen).

Magazijnmeester boekt (a) als materialen ontvangen en (b) uit de arbeidsbegeleidekaart, die hij bij de producten ontvangt; boekt credit van aanvraagbons (a) en van de opgave van te verzenden goederen naar cliënten of winkels (b).

Kantoor (magazijnadministratie) boekt debet (a) van facturen (na ontvangst magazijnopgave), debet (b) van doorgezonden begeleidekaarten na controle staat van door bedrijfsleider ge-